

Međunarodna mreža pomoći I.A.N. International Aid Network
Dr Aleksandra Kostića 8/2, 11000 Beograd
Tel: +381 11 40 393 40
Tel: +381 63 389 729
e-mail: office@ian.org.rs
web: http://www.ian.org.rs

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

Povodom 26. juna UN Međunarodnog dana podrške žrtvama torture

Podržimo život nakon torture

26. jun je UN Međunarodni dan podrške žrtvama torture. Koristimo priliku da odamo počast svima koji su preživeli torturu, svakoj priči i iskustvu patnje, odajemo počast onima koji su nastradali od posledica torture i da podsetimo na sve one koji torturu nažalost trpe i u ovom trenutku.

Tortura je mrlja čovečanstva. Tortura je zločin protiv čovekovog dostojanstva i predstavlja najsiroviji oblik kršenja ljudskih prava. To je čin ekstremnog nasilja - namerno nanošenje teške fizičke ili mentalne patnje, počinjenog od strane službenog lica, uz njegovo naređenje ili prećutni pristanak, počinjenog sa namerom da se pojedinac kazni, zastraši, da se od njega iznudi priznanje, da se zastraši zajednica. Ostavlja neizbrisiv trag kako na telu, tako i na ličnosti preživelih.

Pandemija virusa Covid-19 je stavila na ispit poštovanje ljudskih prava, kako u Srbiji, tako i u svetu. "Covid-19 nije samo zdravstveno pitanje, to takođe može biti virus koji pogoršava ksenofobiju, mržnju i isključenost", rekao je Fernand de Varennas, specijalni izvestilac UN-a za manjinska pitanja. Moramo biti svesni da je vreme vanrednog stanja dodatno ostavilo nezaštićenim i ugrozilo one najranjivije, čija se ljudska prava najviše i krše, a to su osobe u zatvorenim institucijama - domovima za smeštaj odraslih i starih, ustanovama za smeštaj osoba sa invaliditetom, domovima za decu i mlade bez roditeljskog staranja, psihijatrijskim bolnicama, zatvorima, prihvatnim centrima za izbeglice i tražioce azila. To su mesta gde se najčešće javlja mimodopska tortura, surovo, nehumano i ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje.

Posledice koje traumatsko iskustvo torture ostavlja su brojne i utiču na celokupno funkcionisanje osobe, njeno psihičko, telesno, socijalno, profesionalno funkcionisanje, ali i na njenu porodicu, radno okruženje i društvo u celini. Prema našem istraživanju čak 60% žrtava torture ima posttraumatski stresni poremećaj (PTSD), a preko 40% njih uz to ima i dijagnozu depresije. Osim toga javljaju se i drugi anksiozni poremećaji, zloupotreba alkohola, gubitak poverenja u ljude, gubitak bazičnog osećanja sigurnosti i kontrole nad

sopstvenim životom, osećanje stida, krivice, beznađa, ali i druge brojne psihološke i somatske tegobe. Posledice na fizičko i psihičko zdravlje, žrtve mogu imati odmah nakon iskusitva mučenja i povrede, ali one mogu perzistirati i godinama nakon preživljene torture.

U okviru naše organizacije, od 2000. godine radi Centar za rehabilitaciju žrtava torture (CRTV). S obzirom na složenost problema, neophodna je sveobuhvatna podrška žrtvama, zbog čega se klijentima pruža psihološka/psihijatrijska pomoć, medicinska, pravna, te edukativna podrška namenjena njihovoj psiho-socijalnoj rehabilitaciji i osnaživanju.

Tortura je apsolutno zabranjena **Konvencijom protiv torture i drugih obilka surovih, nečovečnih i ponižavajućih postupaka i kazni**. To znači da se ne sme primenjivati ni pod kojim uslovima i razlozima kao što su ratno stanje, vanredno stanje, Covid epidemija, ugrožena državna bezbednost, opasnost od terorizma, i sl..

Svaka država je dužna da osobi koja je preživela torturu pruži obeštećenje i pravednu kompenzaciju, koja uključuje i pravo na rehabilitaciju – ona mora biti sveobuhvatna (psihološka, medicinska, pravna i socijalna), lako i brzo dostupna i adekvatna.

Iako se tortura i druga nehumana i ponižavajuća postupanja, dešavaju svakodnevno, kako u ratnim tako i u mirnodopskim uslovima, počinioци se retko izvode pred lice pravde, a i kada se izvedu, procesi su dugi, presude nisu srazmerne težini dela, često se preinačuju u uslovne kazne, kratkoročne suspenzije ili zbog dužine trajanja postupaka, postupci apsolutno zastare. Praksa nekažnjivosti, sa jedne strane, uskraćuje pravo žrtve na pravednost, a sa druge strane, blokira preventivnu funkciju kazne, što posredno dovodi do pojave mnogih društvenih anomalija (povećanje tolerancije na agresiju, nasilje i torturu).

Ovim saopštenjem želimo da ukažemo javnosti na probleme sa kojima se suočavaju društva koja ne kažnjavaju počinioce torture, da naglasimo pravo žrtava na rehabilitaciju i obavezu države i društva da im to omogući u procesu oporavka i ponovnog uspostavljanja dostojanstvenog života.

Izvršna direktorka Biljana Petrović

